

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Inspektorát

Středočeský

Inspekční zpráva

Dětský domov, Sázava, Benešovská 7

Adresa: Benešovská 7, 285 06 Sázava

Identifikátor dětského domova: 600 027 830

Termín konání orientační inspekce: 2. - 5. duben 2001

Čj.	093 143/01-5060
Signatura	ob1pu220

CHARAKTERISTIKA DĚTSKÉHO DOMOVA

Dětský domov, Sázava, Benešovská 7 (dále jen dětský domov) je školské výchovné zařízení, do kterého jsou umísťovány děti a mládež ve věku od tří do osmnácti let, případně do ukončení přípravy na budoucí povolání, a to na základě soudem vydaného předběžného opatření anebo nařízené ústavní výchovy.

Organizace výchovně vzdělávacího procesu a personální zajištění odpovídá charakteru internátního typu dětského domova, prostorové uspořádání se shoduje s požadavky na provoz dětského domova rodinného typu.

Dětský domov byl do stávajících prostor přestěhován v září roku 1998 z Ratají nad Sázavou, kde sídlil od roku 1954.

Stanovená kapacita dětského domova byla v době konání inspekční činnosti překročena (viz Tab. č. 1).

Kapacita dětského domova	28
Evidenční stav	30
Počet výchovných skupin	3
Počet svěřenců fyzicky přítomných na zařízení	26
Počet svěřenců na útěku	0
Počet svěřenců s nařízenou ústavní výchovou	19
Počet svěřenců umístěných na předběžné opatření	7
Počet svěřenců připravujících se na budoucí povolání	4

Tab. č. 1: kapacita a naplněnost

Svěřenci jsou rozděleni do tří heterogenních výchovných skupin (viz Tab. č. 2).

Výchovná skupina	Počet svěřenců	MŠ	ZŠ	ZvŠ	Žáci OU	Žáci SOU	Dívky	Sourozenci
1.	10	0	9	1	0	0	3	2x2,1x4
2.	13	2	7	4	0	0	4	1x3,1x2
3.	7	0	0	0	2	5	4	0
Celkem	30	2	16	5	2	5	11	

Tab. č. 2: počet výchovných skupin a svěřenců, zařazení do škol

Dětský domov zřídilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 - Malá Strana jako příspěvkovou organizaci. Příslušným orgánem státní správy je Okresní úřad Benešov, referát školství, Černoleská 1997, 256 01 Benešov.

HODNOCENÍ KVALITY VÝCHOVNĚ-VZDĚLÁVACÍ ČINNOSTI

Výchovně-vzdělávací program

Výchovně-vzdělávací program je vymezen hlavními úkoly stanovenými v dokumentu *Plán práce na školní rok 2000 - 2001* (dále jen roční plán).

Roční plán vychází z hodnocení předcházejícího školního roku v jednotlivých oblastech činnosti dětského domova (pracovní výchova, estetická výchova, výchova k rodičovství, ochrana přírody, vztahy v kolektivu dětí, personální obsazení, materiální zabezpečení, další akce, vzdělávání vychovatelů). Jedná se o výčet uskutečněných akcí a činností a jejich stručné hodnocení, což lze pozitivně hodnotit jako snahu o vnitřní evaluaci.

Roční plán stanoví úkoly v oblasti jednotlivých výchovných zaměření (pracovní výchova, estetická výchova, rozumová výchova, tělesná výchova, výchova k rodičovství). Jsou uvedeny pouze rámcové teze (či návrhy činností) v jednotlivých oblastech. Například oblast výchovy k rodičovství obsahuje:

- zabezpečit besedy (Budoucí povolání, Můj kluk, Moje holka, antikoncepce, Jaký chci být, Kde chci bydlet, Kouření, Alkohol),
- zajistit odbornou přednášku na téma Moje osobní zkušenost s drogou,
- vést děti k objektivnímu pohledu na rodiče, maximálně udržovat kontakty s rodinami a příbuznými, kteří si berou děti pravidelně domů.

Seznámení pracovníků s ročním plánem není dokladovatelné, což vzhledem k závažnosti dokumentu nevytváří předpoklady pro kontinuitu výchovně-vzdělávací práce.

Návaznost tezí uvedených v ročním plánu na konkrétní činnost ve výchovných skupinách nebyla shledána. Roční plán s uvedeným výchovně-vzdělávacím programem je tedy pouze formální dokument bez náležitého využití při realizaci výchovně-vzdělávací činnosti. Jak dokládají *tydenní programy výchovné práce* a zápisy v knihách *Průběh služeb* (viz dále), není výchovně-vzdělávací činnost v dětském domově koordinovaná, systematická a kontinuální. V dostatečné míře nezahrnuje způsob a prostředky k přípravě svěřenců na budoucí samostatný život, práci s rodinami a zákonnými zástupci a nevytváří podmínky pro výchovu a vzdělávání svěřenců se specifickými vzdělávacími potřebami.

Adaptační fáze svěřenců, kteří byli umístěni do dětského domova, je sledována v závislosti na míře odborné erudice vychovatelů. V *charakterových listech* jednotlivých svěřenců se sice objevují zápisy hodnotící jejich přizpůsobení novému prostředí, v případě problémů však nejsou uváděny prostředky k jejich odstranění. Vzhledem k tomu, že vychovatelé se u jednotlivých skupin střídají a na poradách se nově příchozím svěřencům nevěnuje pozornost, svědčí tato skutečnost o formálním a neprofesionálním přístupu pedagogů k vytvoření příznivých podmínek k adaptaci. Nově zařazený svěřenec není systematicky a odborně sledován, aplikované výchovné postupy nejsou zaznamenávány.

Výchovně-vzdělávací program deklarovaný v ročním plánu nevěnuje patřičnou pozornost hodnotícímu systému. Jeho zásady jsou uvedeny v různých dokumentech (*zápisy z jednání pedagogické rady, Metodika hodnocení k určení výše kapesného apod.*). Hodnocení svěřenců probíhá nahodile, neprofesionálně a nesystematicky (viz kapitola Organizace, formy a metody výchovně vzdělávací činnosti).

Výchovná hlediska pro stanovení výše kapesného v rámci daných limitů a pro poskytování osobních darů nejsou uvedena ve vnitřním řádu dětského domova, což je v rozporu s ustanovením § 1 odst. 5 a odst. 6 vyhlášky č. 247/1996 Sb., o výši kapesného a věcné

pomoci poskytované dětem a mládeži s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochranou výchovou. Výchovná hlediska jsou uvedena v dokumentu *Metodika hodnocení k určení výše kapesného*, který je zpracován pro jednotlivé věkové kategorie a který postrádá formální náležitosti (datum vydání, podpis ředitelky, číslo jednací, doklady o seznámení pracovníků a svěřenců s jeho obsahem).

Předložený dokument *Práva a povinnosti svěřenců* deklaruje určitá práva dětí a mládeže stanovená ředitelkou dětského domova (např. používat přidělený pokoj s příslušným vybavením, zúčastňovat se se svolením vychovatele zájmové činnosti apod.), neobsahuje však výčet práv (resp. povinností) vycházejících z ustanovení § 16 vyhlášky č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy, případně z Úmluvy o právech dítěte.

Vzhledem k tomu, že na nedostatky v této oblasti bylo vedení dětského domova upozorněno již při minulé inspekci, je kvalita výchovně-vzdělávacího programu hodnocena jako pouze vyhovující.

Podmínky pro výchovně-vzdělávací činnost

Personální podmínky

Ze sedmi pedagogů (ředitelka a šest vychovatelek) pouze pět splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Dvě vychovatelky nemají pedagogické vzdělání. Tím dochází k porušení § 3 odst. 1 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, § 51 odst. 1 a 3 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a dále § 2 odst. 4 vyhlášky č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců.

Ředitelka ani vychovatelky nejsou absolventkami uceleného dlouhodobějšího psychologického nebo psychoterapeutického výcviku, pořádaného akreditovaným pracovištěm MŠMT. V zařízení převládá prvek feminizace, pracují zde tři muži - údržbář a dva občané vykonávající civilní službu.

Vychovatelky se zúčastňují značného počtu vzdělávacích aktivit, převážně z oblastí řemeslných a výtvarných oblastí.

Využití poznatků z realizovaných vzdělávacích akcí je diskutabilní jak z hlediska odborné úrovně (některé kurzy jsou pořádány agenturami bez akreditace MŠMT), tak z pohledu doložitelného a každodenního využití ve výchovně-vzdělávací činnosti dětského domova.

Při výchovně-vzdělávací činnosti jsou v menší míře využíváni i nepedagogičtí pracovníci.

Materiální podmínky

Provozu dětského domova slouží hlavní budova, ve které jsou umístěny dvě výchovné skupiny, kanceláře, školní kuchyň s jídelnou, a dále dva menší objekty. V jednom z nich se nachází garsonka, v níž v současné době bydlí dvě zletilé svěřenkyně připravující se na budoucí povolání (jsou součástí 3. výchovné skupiny). Ve druhém objektu jsou vyčleněny prostory pro 3. výchovnou skupinu a pro realizaci výchovných aktivit (keramická dílna).

Využívané prostory hlavního objektu sloužící k pobytu svěřenců byly zrekonstruované v létě roku 1998, z hlediska potřeb výchovně-vzdělávacího procesu jsou dostačující.

Materiální vybavení dětského domova je na běžné úrovni, většina místností je vybavena novým, funkčním, praktickým a estetickým nábytkem. V některých ložnicích je používán nábytek vykazující značné opotřebení (především u 2. výchovné skupiny). Svěřenci nemají k dispozici vlastní pracovní stoly pro přípravu na vyučování. Místnosti jsou dostatečně přirozeně i uměle osvětleny, prostorné, dostatečně větratelné, s dobrou termoregulací, působí

zabydleně a útulně, každé dítě má svůj intimní koutek. Nechybí prostor pro společná setkání, hry a zájmovou činnost.

Méně harmonicky se jeví prostředí „domečku“ (samostatná budova uvnitř areálu dětského domova pro 3. výchovnou skupinu a pro mládež po dosažení zletilosti připravující se na budoucí povolání). Místnosti v této budově jsou na základě subjektivního posouzení nedostatečně osvětleny přirozeným světlem.

Vybavení sportovním náradím a dalšími potřebami pro trávení volného času je na velmi dobré úrovni.

Součástí areálu dětského domova je víceúčelové hřiště a relaxační prostor pro nejmenší děti. Okolí budov bylo uklizené a upravené.

Psychohygienické podmínky

Při prohlídce užívaných objektů byly na základě subjektivního posouzení zjištěny závažné hygienické nedostatky:

- nedůsledný úklid (dlouhodobě nečistá umyvadla, zrcadla apod.),
- zápach v některých ložnicích a sociálních zařízeních,
- koberce byly uklízečkou v době úklidu překládány na povlečená lůžka,
- po úklidu zůstávaly mokré plochy,
- nepořádek ve skříních svěřenců,
- chlad v jednom z menších objektů (v době prohlídky zde byl umístěn nemocný svěřenec),
- od stěhování v září 1998 nebylo vymalováno - přestože se dle orientačních hygienických norem doporučuje malovat nejméně jedenkrát za dva roky (např. Směrnice ministerstva zdravotnictví o hygienických požadavcích na zřizování a provoz hromadných ubytoven ze dne 1. července 1978, a dále § 14 psím. f) vyhlášky č. 108/2001 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na prostory a provoz škol, předškolních zařízení a některých školských zařízení),
- spodní prádlo některých svěřenců je označeno několika značkami přidělenými jiným dětem.

V knize *Průběh služeb 1. výchovné skupiny* (např. 25. a 26. prosince 2000) bylo zaznamenáno znečištění obytných místností svěřenců výkaly od psa chovaného v dětském domově.

Personální struktura má průměrnou úroveň, materiální a psychohygienické podmínky jsou rovněž hodnoceny stupněm průměrný.

Organizace, formy a metody výchovně-vzdělávací činnosti

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu postrádá přidělení vychovatelek k určité výchovné skupině. Tato skutečnost svědčí o zanedbávání tvorby a rozvoje vazeb sociálních vazeb svěřenců a vytváření důvěrného interpersonálního klimatu v prostředí dětského domova.

V dětském domově jsou organizovány tři výchovné skupiny. Jejich složení je heterogenní, ve 3. výchovné skupině jsou umístěni výhradně svěřenci po ukončení povinné školní docházky. Sourozenci nejsou umístováni zásadně do jedné výchovné skupiny, jak ukládá § 2 odst. 7 vyhlášky č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy. Jedná se o čtyři sourozenecké skupiny, kdy vždy jeden ze sourozenců je umístěn ve 3. výchovné skupině.

Z řízených rozhovorů s vedením dětského domova vyplynulo, že tato praxe je uplatňována jako prostředek k nácviku dovedností svěřenců souvisejících s přípravou na budoucí

samostatný život. Absence cíleného a systematického výchovného působení na svěřence ve 3. výchovné skupině (viz dále) tento postup neospravedlňuje.

Přestože režim dne by v uvedeném typu zařízení měl být hlavní oporou a jistotou svěřenců, sledovaná organizace provozu dokladuje přizpůsobování režimu dne rozvrhu služeb vychovatelů. Například v pátek při příjezdu učňů z internátů nezajišťuje službu žádný z vychovatelů, učni starší 18 let jsou sami v přidělených prostorech, mladší nemají možnost pobývat ve „svém“ prostředí, improvizovaně se účastní činnosti v hlavní budově (není vymezena přímá zodpovědnost určitého pracovníka) a teprve ve 22:00 hodin s nimi občan vykonávající civilní službu odchází do prostor jejich výchovné skupiny.

Vychovatelky předávají svěřence pomocným vychovatelkám v 19:30 hodin. Nezbyvá tak čas pro večerní formy výchovně-vzdělávací (socializační) činnosti (individuální rozhovory, prostor pro jejich sebereflexi apod.).

Z řízeného rozhovoru s ředitelkou dětského domova vyplynulo, že tato praxe je součástí výchovně-vzdělávacího programu, kterým se snaží vést děti k samostatnosti a zodpovědnosti. Tento způsob organizace nelze z pedagogického hlediska akceptovat, neboť svěřencům umístěným v dětském domově je třeba i v tomto věkovém období poskytovat systematickou výchovnou péči a dohled. Materiální a prostorové podmínky pro cílené vytváření a rozvoj dovedností a schopností samostatného života jsou v dětském domově vytvořeny.

Zavedená praxe nočního dohledu občana vykonávajícího civilní službu nad svěřenci stejné věkové kategorie není z pohledu ČŠI hodnocena jako pedagogicky vhodná.

O příjezdech či odjezdech učňů není v dětském domově vedena řádná a průkazná evidence. Předložená *Knihla odjezdů a příjezdů 3. výchovné skupiny* obsahuje pouze zápisy v období od 28. srpna 2000 do 22. října 2000, a dále od 21. ledna 2001. Uvedené zápisy nejsou kompletní, a přehledné, formální úroveň je nevyhovující (u svěřence je například zaznamenán příjezd, chybí záznam o následujícím odjezdu, u některých zápisů chybí datum apod.).

Odjezdy svěřenců na dovolenku k rodičům, příbuzným či jiným fyzickým osobám nejsou často podloženy souhlasem příslušného referátu okresního úřadu v místě trvalého pobytu svěřence (např. dne 17. listopadu 2000 - svěřenec M. J., dne 16. listopadu 2000 svěřenci A. D. a A. D., dne 10. února 2001 - L. N., R. D., dne 31. března 2001 - M. J. apod.). Tím dochází k porušení § 29 odst. 6 písm. e) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí a dále k porušení § 15 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy.

Evidence písemných souhlasů příslušných referátů okresních úřadů je nepřehledná (některé dokumenty jsou uloženy ve zvláštní složce, některé v osobní dokumentaci svěřenců).

Za nevhodný pedagogický postup vzhledem k úkolům, povinnostem a odpovědnosti dětského domova jako právnické osoby lze považovat zavedenou praxi víkendových odjezdů skupiny vybraných svěřenců k určitým fyzickým osobám do obce Čeřenice bez pedagogického dohledu pracovníků dětského domova a bez souhlasu referátu příslušného okresního úřadu. Evidence odjezdů svěřenců do Čeřenic není pečlivě a průkazně vedena. Například v knize *Průběh služeb 2. výchovné skupiny* byl dne 18. února 2000 proveden zápis o odjezdu dvou chlapců do Čeřenic, v evidenci výchovné skupiny je uvedeno „jinde - 0 (svěřenců)“, rovněž tak v *Knize příjezdů a odjezdů 2. výchovné skupiny* nebyl proveden záznam o odjezdu a příjezdu uvedených svěřenců.

Jedna z aplikovaných forem hodnocení uvedená v zápise z jednání pedagogické rady konané dne 20. září 2000 dokládá, že tresty uplatňované na svěřencích za poznámky ve škole jsou v přímém rozporu s koncepčními záměry dětského domova („rozvíjení kontaktů s rodiči“) - za tři a více poznámek je omezen pobyt dětí doma o prázdninách, za tři poznámky v měsíci jsou dítěti ubrány tři dny z pobytu doma, za každou další poznámku je pobyt zkrácen o další den.

V *zápise z jednáním pedagogické rady* dne 4. prosince 2000 je uvedeno: „...trestat děti za to, že se nesnaží a propadají například tím, že se jim zkrátí pobyt doma o vánočních prázdninách“. Uplatňovaná praxe nenapomáhá vytváření vazeb a kontaktů dětí s rodiči či zákonnými zástupci.

O uplatňování těchto výchovných postupů postrádajících pedagogický takt a empatii svědčí skutečnost zaznamenaná v *zápisech z jednání pedagogické rady*, kdy svěřenci (sourozenci) odjeli na dobu vánočních prázdnin na dovolenku k rodičům. Pro jednoho z nich přijel v souladu s výše popsány postupů údržbář dětského domova, neboť chlapec „měl trest za špatné známky“. Matka s dřívějším odjezdem syna nesouhlasila.

Výše uvedené pedagogické postupy vykazují rovněž nerespektování pokynu MŠMT ČR čj. 13 649/95-24 ze dne 9. května 1995 školským zařízením pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy. V I. části v článku 5 se mimo jiné ukládá školským zařízením navazovat a rozvíjet kontakty a spolupráci s rodiči (zákonnými zástupci) umístěných nezletilých. Rovněž se ukládá respektovat právo dítěte udržovat osobní vztahy a pravidelně se stýkat s rodiči, pokud to není proti zájmům dítěte. O tom však rozhoduje především soud (omezení či zbavení rodičovské zodpovědnosti) a dále příslušný referát okresního úřadu podle místa bydliště rodičů.

O nevhodnosti a neprofesionálním přístupu v oblasti hodnocení svědčí rovněž zápis v knize *Průběh služeb 1. výchovné skupiny* dne 9. ledna 2001 - „sourozenci H. - oba pětiku ze zeměpisu, trest - večerka dnes. Prý to dětem pan F. řekl, když byli kluci H. nemocní“.

Zápis v Knize služeb 2. výchovné skupiny ze dne 25. ledna 2001 dokládá uplatňování několikanásobných trestů za jeden prohřešek: „Petrovi za drzé chování prodloužena večerka o týden, zákaz televize o týden, příště nebude se mnou bobovat, prosím posílat Petra spát dřív než malé děti, aby byl vytrestaný“. Přestože není uvedeno, o jaké nevhodné chování se jednalo, je několikanásobný trest zjevně nepřiměřený.

Na základě šetření v průběhu inspekční činnosti lze konstatovat, že základní pravidla hodnocení jsou známa pedagogům i svěřencům. Dále bylo na základě namátkové kontroly knih *Průběh služeb* zjištěno, že návrh na přiznání výše kapesného je vypracován za přítomnosti svěřenců, avšak bez patřičného důrazu. Ze zápisů například vyplývá, že dne 1. ledna 2001 bylo vypracování návrhu u 1. skupiny součástí přípravy na vyučování, nikoliv jako kontinuální součást výchovně-vzdělávací činnosti v oblasti rozvoje sebereflexních procesů svěřenců.

Zažitá praxe tak nevytváří vhodné podmínky pro uplatnění práva svěřence být hodnocen a odměňován podle systému pochval a odměn, který by měl být uveden ve vnitřním řádu zařízení, jak stanoví § 16 odst. 1 písm. e) vyhlášky č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy.

Forma a způsob hodnocení svěřenců v souvislosti s přiznáváním výše kapesného vyplývá z osobnostních předpokladů a odborné erudice jednotlivých vychovatelek, u některých je patrná snaha o převažující pozitivní motivaci a stimulaci, v některých případech byla naopak zaznamenána převaha negativních hodnotících postojů (tresty, negativní hodnocení apod.).

V průběhu inspekční činnosti bylo zjištěno, že v roce 1999 byla umístěna část svěřenců (3. výchovná skupina) v pronajatém domě v obci Býchory, kam tito svěřenci v době volna přijížděli, přestože v uvedenou dobu nebyl objekt uveden v *Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení* jako odloučené pracoviště dětského domova. Vedení dětského domova hradilo provozní náklady na provoz domu, byli zde rovněž ubytováni pracovníci dětského domova. Nebyl předložen doklad prokazující podíl pracovníků na úhradě nákladů. Pedagogická dokumentace výchovné skupiny v Býchorech v uvedeném období nebyla předložena.

V rámci sociálního tréninku si svěřenci vyřizují své záležitosti na úradech nejprve za pomoci pedagogických pracovníků, později sami.

V průběhu pozorování výchovných činností hospitačního charakteru bylo zaznamenáno, že při rutinních činnostech jsou svěřenci většinou samostatní, spontánní, jsou si vědomi svých povinností. Režimové činnosti koordinují někteří pomocní vychovatelé bez důsledné kontroly (nepořádek v ložnicích apod.), naopak někteří vychovatelé se svěřencům věnují s odpovídající důsledností s ohledem na věkové a individuální zvláštnosti dětí.

Oblast je hodnocena jako pouze vyhovující.

Interakce a komunikace

Interakce a komunikace mezi svěřenci a personálem probíhala v době konání inspekce na běžné úrovni. Dohodnutá pravidla jsou všem známa, avšak záznamy průběhu služeb dokladují, že nebyla vždy respektována. Závažné nedostatky jsou například dokladovány v knize *Průběh služeb* ze dne 24. října 2000 - vychovatelka udělila svěřenci tělesný trest - facku (v rozporu s dokumentem *Specifické úkoly denních vychovatelek* - citace „Vychovatelka nepoužívá tělesných trestů“).

Svěřenci byly prokazatelně seznámeni s *Vnitřním řádem*, se svými právy a povinnostmi. Dívky i chlapci ví o možnosti kdykoliv konzultovat svůj domnělý či skutečný problém s kýmkoli z pedagogických pracovníků, možnost využít vlivu svěřenecké samosprávy nemají. Dochází tak nerespektování ustanovení § 16 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy, tím, že svěřenci nemohou uplatňovat své právo volit a být volen do samosprávných orgánů dětského domova.

Z rozhovoru s dětmi je zřejmá informovanost o metodice k určení výše kapesného.

Komunikace mezi svěřenci byla na běžné úrovni dané věkové kategorie, žádné negativní jevy nebyly v průběhu inspekce pozorovány.

Komunikativní dovednosti svěřenců jsou pedagogickými pracovníky rozvíjeny v odpovídající míře.

Úroveň spolupráce a komunikace mezi svěřenci navzájem a mezi svěřenci a pedagogy je hodnocena jako průměrná.

Další aktivity významně ovlivňující výchovně-vzdělávací činnost

Svěřenci se pravidelně zúčastňují zájmových kroužků při Základní škole Sázava a Zvláštní škole Uhlířské Janovice, navštěvují Základní uměleckou školu ve Zruči nad Sázavou. Další zájmové činnosti nabízí dětský domov, a to převážně řemeslné, sportovní a výtvarné. Individuální nabídka vzdělávacích a výchovných aktivit je dostačující, jsou uspokojovány specifické požadavky, potřeby a zájmy svěřenců, jsou vytvořeny základní podmínky pro jejich všestranný rozvoj, komunikaci s okolím, kamarády a známými.

Děti jsou pravidelnými účastníky sportovních soutěží, olympiád dětských domovů, turnajů míčových her, navštěvují sportovní oddíl kopané, atletiky. Každoročně je organizován pobyt na horách, je věnována pozornost turistice a vodním sportům. O prázdninách je každému svěřenci zajištěna účast na letním táboře.

Svěřenci se setkávají s ostatními dětmi žijícími v dětských domovech na kulturních soutěžích, navštěvují výstavy, přispívají do přehlídek uměleckých aktivit, navštěvují divadelní a filmová představení, vernisáže. Jsou pro ně pořádány výlety, exkurze, pobyty u moře a v horách.

Vedení dětského domova každoročně umožňuje pedagogickou odbornou praxi studentkám střední pedagogické školy, stáže posluchačům vyšší odborné školy. V letošním školním roce

byl zorganizován jednodenní odborný seminář pro pedagogy dětských domovů, základních a zvláštních škol na téma malování loutek.

Spolupráce dětského domova s ostatními zainteresovanými orgány je na dobré úrovni v oblasti školských zařízení, organizací státní správy a samosprávy a se sponzory.

Jako nevyjasněná se jeví spolupráce dětského domova se soukromými zařízeními Kineziologická poradna Hrdějovice a Typologická poradna Bratislava, a to z důvodu méně jasného programu, vynaložených nákladů a následného přínosu pro děti a pedagogické pracovníky. Nebyla předložena akreditace uvedených pracovišť pro výkon služeb deklarovaných v názvu těchto soukromých pracovišť. Vedení dětského domova poskytovalo pracovníkům osobní a citlivé údaje o jednotlivých svěřencích k analytickému zpracování, aniž by byl k dispozici souhlas zákonných zástupců s tímto postupem. Tím došlo k porušení § 5 odst. 2, dále § 9 písm. a) a dále § 15 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.

Aplikovaný výchovně-vzdělávací systém dětského domova věnuje pozornost problematice postižení dětí (mentální handicap, vývojové poruchy učení a chování, závislosti, patologie apod.). Vychovatelky se věnují dětem individuálně, jsou proškoleny ve vstupních kurzech (informativních) ve výše zmíněné problematice. Uspokojování specifických potřeb dětí a mladistvých je částečně realizováno. Ze strany vedení dětského domova není věnována této oblasti náležitá pozornost ve smyslu dalšího prohlubování a posilování zkušeností formou dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a rovněž tak vyžadováním jejich větší aktivity při řešení problémů svěřenců a vyšší míry empatie.

Další aktivity významně ovlivňující výchovně-vzdělávací činnost jsou hodnoceny stupněm průměrný.

Výsledky výchovně-vzdělávací činnosti

Úspěšnost uplatnění svěřenců po ukončení pobytu v dětském domově nelze dostupnými formami zjišťování validním způsobem hodnotit. Katamnestické sledování svěřenců je prováděno nahodile.

Dosažitelné materiály svědčí o výskytu negativních jevů mezi svěřenci (kouření, ničení majetku, krádeže, šikana), nebyly však zaznamenány účinné mechanismy jak z oblasti preventivních aktivit, tak z oblasti přijímání účinných opatření k nápravě.

Byly zaznamenány drobné projevy hostilních projevů svěřenců vůči personálu dětského domova.

O útěcích svěřenců a o jejich nadcházejícím propuštění z dětského domova po ukončení ústavní výchovy není prokazatelným způsobem informován příslušný referát okresního úřadu, jak ukládá § 29 odst. 6 písm. f) a g) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Úroveň výsledků výchovně-vzdělávací činnosti je vzhledem k absenci užívání účinných a systematických preventivních aktivit na úseku negativních jevů hodnocena jako průměrná.

Hodnocení kvality výchovně-vzdělávací činnosti

Kvalita výchovně-vzdělávací činnosti je celkově hodnocena jako pouze vyhovující.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Ředitelka dětského domova předložila dva dokumenty týkající se dlouhodobých úkolů a cílů školského zařízení - *Koncepci Dětského domova v Ratajích* a *Koncepci*. První z těchto dokumentů byl vypracován ještě v době umístění dětského domova v obci Rataje nad Sázavou, druhý je stručným výtahem z dokumentu prvního. Uváděnými hlavními cíli jsou:

- zabezpečit větší semknutost skupin a pozvolný přechod na rodinný typ dětského domova,
- zajistit vznik dvou kroužků v dětském domově,
- udržet a rozvíjet kroužky ve spolupráci s dalšími organizacemi a subjekty,
- vysílat vychovatelky na pokračující semináře psychoterapie,
- umožnit dokončení specializace vychovatelek pro některou z výchov, popř. zajištění dalšího studia vhodného pro dětské domovy,
- rozvíjet spolupráci s divadelním souborem,
- udržet dobré vztahy se školami a učiteli, které svěřenci navštěvují,
- udržet kontakty s rodiči, kteří jeví zájem o děti,
- spolupracovat s Poradnou pro náhradní rodinnou péči v Kolíně,
- změnit estetické prostředí, ve kterém děti bydlí,
- zabezpečit děti po odchodu z dětského domova,
- další cíle týkající se budovy v Ratajích.

Dokument novější, vypracovaný v prosinci loňského roku, uvádí prakticky obdobný výčet hlavních úkolů. Uvedené cíle nelze považovat za dlouhodobou vizi či plánování, neboť vymezují úkoly, které jsou v náplni činnosti dětského domova pro zajištění výchovně vzdělávací činnosti stanovené zákonem č. 76/1978 Sb., o školských zřízeních, ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy, a dalšími právními předpisy a metodickými pokyny MŠMT ČR.

Nebylo doloženo seznámení pracovníků s výše uvedenými dokumenty, záměry nebyly projednány se zřizovatelem.

Roční plán obsahuje kromě tezí uvedených v kapitole Výchovně-vzdělávací program personální obsazení dětského domova, plán pedagogických porad (je uvedeno pouze rámcové vymezení intervalů - jednou za jeden až dva měsíce, v případě výchovných problémů i častěji). Dále je rozplánována účast konkrétních vychovatelek na seminářích, a to v jednotlivých měsících. Další vzdělávání vychovatelek vykazuje známky nekoncepčnosti. Preferovány jsou semináře řemeslného a výtvarného zaměření (drátování, šustí, sláma, vazba, malování na sklo apod.). Řady seminářů se dle plánu účastní dvě vychovatelky.

O jednostrannosti, nesystematičnosti a neakceptování skutečných potřeb výchovně-vzdělávací práce dětského domova svědčí skutečnost, že pro účast na seminářích týkajících se pedagogické práce (specifické poruchy učení a chování, sexuální výchova) nejsou předem určeni pracovníci. Jmenovitě jsou uvedeny vychovatelky účastnící se kurzů logopedie a drogové prevence.

Týdenní programy výchovných skupin na aktuální týden nemá ředitelka dětského domova k dispozici, jejich obsah s vychovatelkami předem nekonzultuje ani je neparafuje. V jejich přípravě byly zjištěny nedostatky a zcela formální, nekoordinovaný a nekontinuální přístup ze strany pedagogických pracovníků. Při jejich namátkové kontrole bylo zjištěno:

- na některé dny nebyla činnost plánována (např. 1. výchovná skupina - 1. února 2001, 8., 9., 16. a 17. března 2000),
- plánování činnosti je nekonkrétní se zaměřením na činnosti vyplývající z režimu dne (příprava na vyučování, úklidy, sledování televize, bobování apod.),
- plánování nerespektuje široké věkové rozložení svěřenců ve skupinách (vystřihování zvířátek),
- plánované činnosti nejsou často realizovány (např. 1. výchovná skupina dne 1. března 2001 - plán uvádí pro mladší děti omalovánky, pro starší děti vystřihování šablon, zápis v *Knize služeb 1. výchovné skupiny* uvádí jako činnost v uvedený den společenskou hru Kloboučku, hop).

Vzhledem k formálnímu a nezodpovědnému přístupu ředitelky dětského domova a vychovatelek k vedení dokumentace (*Knihy služeb*) nelze prokazatelně doložit plnění ročního plánu v oblasti výchovně-vzdělávací činnosti (např. sexuální výchova).

Nejzávažnější nedostatky byly zjištěny v plánování výchovně-vzdělávací činnosti 3. výchovné skupiny (učni). Předložené *týdenní programy 3. výchovné skupiny* kopírují záznamy v knize *Průběh služeb*, zjevně byly dopisovány později. Plánování činnosti (a stejně tak záznamy v knize *Průběh služeb 3. výchovné skupiny*) byly prováděny jen sporadicky se zcela nevyhovující vypovídající hodnotou, jen v některých dnech a pro některé časové úseky v průběhu dne.

Zápisy o výchovné činnosti ve 3. výchovné skupině jsou vzhledem k počtu vykázaných služeb (ve výkazu odpracovaných hodin pedagogických pracovníků) zcela nedostatečné. Rovněž tak jako zcela nevyhovující je hodnocena skutečnost, že svěřenci 3. výchovné skupiny jsou nahodile přidělováni o víkendech (či v případě nemoci) k jiným výchovným skupinám, aniž by o tomto byl proveden příslušný záznam (např. 3. a 4. února 2001, 9. a 10. února 2001 apod.).

Výše uvedené skutečnosti svědčí o zcela nedostatečné, nesystematické a nekoordinované pedagogické práci se svěřenci, kteří ukončili povinnou školní docházku.

Plánování služeb vychovatelkám na následující měsíc postrádá systém a pravidelnost, čímž nejsou vytvářeny předpoklady pro plánování jejich osobních záležitostí.

Rovněž tak plánování služeb vychovatelky, jejíž pracovní smlouva uvádí funkci „vychovatelství - výuka keramiky“, není systematické. Ve výkaznictví odpracovaných hodin navíc nebyly odpracované hodiny této vychovatelky doloženy, na pracovních záznamech nesouhlasily hodiny přímé výchovné práce s požadovaným počtem hodin, za který byla pracovníci vyplacena mzda za měsíce leden až březen 2001.

Vychovatelky vypracovaly pro svěřence 1. a 2. výchovné skupiny individuální výchovné plány, zde nazývané *charakterové listy*. Ty jsou uloženy v kanceláři u ředitelky dětského domova, vychovatelky je nemají možnost do nich kdykoliv nahlédnout.

Z řízeného rozhovoru s ředitelkou dětského domova vyplynulo, že forma jejich vedení se teprve zkouší a ověřuje (přestože způsob jejich vedení byl doporučen již při minulé inspekci). Jejich vypracování je formální, ze zpracování vyplývá odlišný a nekoordinovaný přístup k jejich tvorbě:

Charakterové listy 1. výchovné skupiny: na počátku je vypsána rodinná anamnéza a důvod umístění svěřence, pak následují zápisy v nepravidelných intervalech (zhruba dvakrát ročně),

je uveden vždy popis chování v době od posledního zápisu, následuje výchovné zaměření, které však není v dalším období vyhodnoceno ani sledováno, často se objevuje zápis „trvá“, výchovné zaměření je často vágní bez vymezení prostředků k naplnění výchovného cíle, výchovné cíle se často opakují. Případné hodnotící pasáže jsou vyvážené (kladné a negativní hodnocení). Příklady výchovného zaměření: rozvoj pracovních dovedností, rozvoj vědomostí ve všech vyučovacích předmětech, rozvoj empatie k ostatním dětem.

Charakterové listy 2. výchovné skupiny: je uvedena pouze charakteristika svěřence, není zaznamenáno výchovné zaměření, proto není ani jeho vyhodnocení.

Charakterové listy 3. výchovné skupiny nebyly předloženy. Absence jejich vedení je pedagogicky nevhodná vzhledem k věku svěřenců a jejich přípravě na další samostatný život, která je deklarována v ročním plánu.

Kvalita, rozsah a účelnost plánování vzhledem k velikosti a podmínkám dětského domova je hodnocena jako nevyhovující.

Organizování

Organizační uspořádání dětského domova deklaruje *Organizační*, který je tvořen souborem vnitřních směrnic upravujících zásady řízení a organizace zařízení včetně rozdělení pravomocí a zodpovědnosti vedoucích pracovníků, ilustrativně předkládá schéma řízení. Důležité pokyny vydává ředitelka formou příkazů, které však nearchivuje. Užší vedení tvoří ředitelka a účetní, která je zároveň vedoucí skladů a personální agendy a je současně zástupkyní statutárního orgánu.

Podle předložené dokumentace *Seznam zaměstnanců k 1. dubnu 2001* se uvádí, že pracuje v zařízení kromě ředitelky a zástupkyně celkem 20 pracovníků. Z celkového počtu je 6 vychovatelek (i když jedna z nich v dětském domově v době konání inspekce již nepracovala), tři pomocní vychovatelé, dva pracovníci vykonávající civilní službu a devět dalších pracovníků, z toho sedm provozních zaměstnanců.

Zástupkyně ředitelky plní úkoly v oblasti řízení práce provozních zaměstnanců a pracovníků školní jídelny. Dle *odstavce 4, článku II Organizačního řádu* plní zástupkyně další úkoly stanovené v náplni práce. Náplň práce však ředitelkou stanovena nebyla. Duplicitně bylo určeno vymáhání ošetrovného a přídavek na děti - dle *Organizačního řádu* tyto úkoly plní ředitelka, fakticky vykonává tuto činnost sociální pracovnice, která má tyto úkoly v popisu práce. V rozporu s potřebami na zajištění plynulého bezproblémového provozu dětského domova nebyla jmenována vedoucí vychovatelka.

Nevyhovující (nízký) pracovní úvazek uklízečky se nepříznivě odrazil v kvalitě čistoty zařízení. Nedostatky ředitelka v průběhu inspekce operativně odstranila.

Ředitelka nestanovila v souladu s metodickým pokynem MŠMT ČR čj. 23 318/99-24 k zabezpečení výkonu civilní služby ve školách a školských zařízeních náplň činnosti občana vykonávající civilní službu.

Vnitřní řád strukturálně zabírá jednotlivé oblasti chodu ústavu, povinnosti svěřenců jsou uvedeny v jasné specifikaci, práva svěřenců, s výjimkou odměňování podle systému pochval a odměn, jsou uvedena pouze s odkazem na Listinu práv a svobod dítěte a vyhlášku č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy. Svěřenci nemají možnost aktivně ovlivňovat život ústavu, volit a být voleni, jelikož není ustanoven samosprávný orgán, jako uznávaný a kompetentní partner ředitelky (viz výše).

Evidence podávání léků je součástí povinností vychovatelek. Uplatňovaný systém nedostatečně eliminuje možná doprovodná zneužití. Příkladem je provedení interrupce u nezletilé svěřenkyně, které nebyla antikoncepce podávána vychovatelkou. Svolení zákonných zástupců k lékařskému zákroku ředitelka nezajistila. Tím došlo k porušení

§ 14 odst. 5 vyhlášky č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy, podle kterého jsou výchovná a zdravotní opatření zásadní důležitosti předem projednávána se zákonnými zástupci, nehrozí-li nebezpečí z prodlení. Jak vyplynulo z řízeného rozhovoru s vedením dětského domova, takovéto ohrožení nenastalo. Souhlas s výkonem zákroku podepsala zástupkyně ředitele dětského domova.

Realizovaný pobyt svěřenců v hostitelských rodinách nemá oporu v obecně závazném právním předpisu. Svěřenci tak navazují kontakty s „náhradními rodinami“, často bez vědomí zákonných zástupců a odpovědných pracovníků příslušných referátů okresních úřadů. Tím dochází k porušování § 32 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví, že rozhodující úlohu ve výchově dětí mají rodiče, a to v návaznosti na § 31 odst. 1 uvedené právní normy, která určuje rodičovskou zodpovědnost jako souhrn práv a povinností. Dále dochází k porušování § 15 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy, který dovoluje umožnit dočasný pobyt po předběžném písemném vyjádření příslušného referátu okresního úřadu u občanů, kteří se na doporučení příslušného okresního úřadu mají stát opatrovníky nebo pěstouny. Při tomto postupu byl rovněž porušen § 14 odst. 5 vyhlášky č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy, podle něhož jsou výchovná a zdravotní opatření zásadní důležitosti předem projednávána se zákonnými zástupci - navazování důvěrného kontaktu s „hostitelskou rodinou“ takovým způsobem, jakým je praktikována vedením dětského domova, lze označit jako výchovné opatření zásadní důležitosti.

Poradním orgánem ředitelky je pedagogická rada. Pedagogické rady jsou dle záznamů svolávány v měsíční periodě nebo nejpozději jedenkrát za dva měsíce, provozní porady jednou až dvakrát do roka. Zápisy z jednání pedagogických rad svědčí o řešení převážně jiných záležitostí (organizačních a provozních) než výchovné problematiky. Podle potřeby jsou svolávány krátké porady, z jejich průběhu nejsou pořizovány zápisy.

Nesprávně ředitelka postupovala v případě, kdy jí bylo školní inspektorkou oznámeno podání stížnosti na vedení dětského domova. Ředitelka dětského domova na provozní poradě dne 13. února 2001 informovala všechny přítomné pracovníky o této skutečnosti, čímž porušila § 1 odst. 3 vládní vyhlášky č. 150/1958 Sb., o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících.

Veškeré materiály související s organizačním zajištěním zařízení mají pracovníci k dispozici. Informace o svěřencích nebyly v době konání inspekce přístupné všem pedagogickým pracovníkům, kteří mají za povinnost se s osobními spisy svěřenců seznamovat. Osobní spisy svěřenců byly uloženy u ředitelky a v době její nepřítomnosti k nim oprávnění pracovníci neměli přístup.

Svěřenci mají právo se informovat u kompetentních pracovníků. Vnitřní informační systém je založen na ústním operativním předávání informací při každodenním kontaktu s pracovníky, potřebné informace vychovatelům formou sdělení ředitelky na nástěnných tabulích ve služebních místnostech vychovatelů.

Zákonní zástupci rodičů jsou informováni písemnou formou, ředitelka si nepořizuje kopie těchto dokumentů. Evidence telefonických kontaktů s rodiči je vedena.

Při namátkové kontrole povinné a další kontrole dokumentace bylo zjištěno následující (kromě výše uvedených skutečností):

- osobní spisy svěřenců obsahují souhlas příslušného diagnostického ústavu s umístěním svěřence, rozsudek okresního soudu o nařízení ústavní výchovy (příp. o předběžném opatření), osobní údaje, neobsahují však vždy informace o průběhu jejich studia (vysvědčení) a o době ukončení pobytu v dětském domově - tím dochází k porušení

§ 45b odst. 1 písm. a) zákona č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů,

- se svěřenci staršími 18 let vyhotovila ředitelka dětského domova *Dohodu o pobytu do ukončení přípravy na povolání*, a to v souladu s potřebami svěřenců i možnostmi dětského domova,
- nebyla předložena *Kniha vydávání léků 3. výchovné skupiny*, což dokumentuje nesystematickou a nedostatečnou péči o svěřence ve 3. výchovné skupině,
- nebyly předloženy roční plány výchovné činnosti pro školní roky 1998/1999 a 1999/2000, přestože skartační řád (instrukce MŠ čj. 18 200/86-49 ze dne 13. června 1986) stanovuje skartační lhůtu na dobu 10 let,
- výše zmiňované nedostatky ve vedení dokumentace (neprůkaznost, nepřehlednost, nízká vypovídací hodnota, nevyhovující formální úroveň apod.) jsou porušením § 6 odst. 1 zákona č. 97/1974 Sb., o archivnictví, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví právníkům osobám zajišťovat odbornou správu písemností vzešlých z jejich činnosti a dbát při tom o řádnou spisovou evidenci, o účelné a bezpečné uložení písemností a o jejich řádné vyřazování při skartačním řízení.

Oblast byla hodnocena jako pouze vyhovující.

Vedení a motivování pracovníků

Základními prostředky pro vedení pedagogických pracovníků jsou pedagogické rady a provozní porady, nejfrekventovanějším nástrojem operativního řízení je každodenní osobní kontakt ředitelky se zaměstnanci. Ze zápisů z jednání pedagogické rady a provozních porad jsou zřejmé nedostatky ve schopnostech ředitelky zvládnout přiměřeným způsobem průběh jednání (viz zápis z jednání pedagogické rady dne 3. ledna 2001). Pro možnost uplatnění vlastních podnětů a názorů nebyl vždy ze strany vedení dán prostor.

Vedení pracovníků je založeno do velké míry na důvěře v osobní zodpovědnost jednotlivců. Metodické orgány nejsou ustanoveny, ředitelka využívá kreativity a zaměření pracovníků. Model uvádění začínajících vychovatelů do praxe není sice vypracován, ale v praxi zajišťuje tuto pomoc ředitelka. Nestandardně bylo postupováno v případě nástupu nové vychovatelky dne 26. prosince 2000 ke skupině svěřenců bez důkladného seznámení s prostředím a dětmi.

Ředitelka podporuje další vzdělávání. Účast na akcích vychází z *Plánu práce na školní rok 2000-2001*. Výběr akcí je spíše ovlivňován vlastní iniciativou pracovníků, než potřebou zařízení (na některé akce bylo současně přihlášeno i více pracovníků najednou). Účast na seminářích je četná, celkově vynaložená finanční částka v roce 2000 za tyto akce byla 4. 170,-Kč.

Motivování pracovníků ke zlepšování jejich práce je založeno na hmotné zainteresovanosti na přiznaných nadtarifních složkách platu. Kritéria pro přiznání osobního ohodnocení jsou všem pracovníkům známa. Pravidelné hodnocení pracovníků, sloužící jako podklad pro přiznání nadtarifních složek platu, však ředitelka nedoložila. Přidělená výše osobního ohodnocení je diverzifikovaná.

V oblasti vedení a motivování pracovníků jsou zjištěné pozitivní a negativní skutečnosti zhruba v rovnováze, oblast dosahuje průměrné úrovně.

Kontrolní mechanizmy

Systém vnitřní kontroly vůči celé organizační struktuře není vytvořen, kontrola výchovně-vzdělávacího procesu je nepravidelná, pedagogická dokumentace není pravidelně a prokazatelným způsobem kontrolována. Podle vyjádření ředitelky zařízení probíhají kontroly provozu a hospodaření namátkově, nejsou doloženy záznamy o výsledcích kontrol. Výsledky kontrol nejsou s pracovníky prokazatelným způsobem projednávány.

Systém a kvalita hospitační činnosti je nedostatečná, plán hospitační činnosti je rozpracován, avšak není dodržován. Z předloženého písemně zpracovaného hospitačního záznamu vyplývá formální způsob hospitace (je uveden popis činnosti vychovatelky, chybí závěry, doporučení apod.).

V letošním školním roce došlo ke kontrole hospodaření s finančními, hmotnými a ostatními prostředky státního rozpočtu. Protokol vystavený pracovníci Školského úřadu v Kutné Hoře ze dne 19. října 2000 čj. 15 702/98-12 uváděl opakovaně neodstraněné nedostatky v účetnictví, mzdové a personální agendě i neuskutečněných opatřeních ředitelky dětského domova.

Okresní správa sociálního zabezpečení v protokolu č. 768/00 ze dne 11. října 2000 o kontrole pojistného, provádění nemocenského pojištění a plnění úkolů v důchodovém pojištění nevykázala žádné nedostatky. Kontrola okresního hygienika proběhla v lednu 2001 bez závad.

Hodnocení kontrolních mechanismů je vzhledem k jejich nefunkčnosti a nekonceptnosti hodnoceno stupněm nevyhovující.

Hodnocení kvality řízení

Oblast řízení je celkově hodnocena jako pouze vyhovující.

HODNOCENÍ EFEKTIVNOSTI VYUŽÍVÁNÍ PROSTŘEDKŮ PŘIDĚLENÝCH ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU

Hodnocení použití účelových prostředků

Účelové prostředky nebyly dětskému domovu v období od 1. července do 31. prosince 2000 přiděleny.

Hodnocení čerpání NIV, ONIV

Čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu za období od 1. července 2000 do 31. prosince 2000 uvádí následující tabulka :

	Plán v Kč	Čerpání v Kč	Rozdíl v Kč
Mzdové prostředky	1 168 000,-	1 168 000,-	0
OPPP	4 000,-	3 997,-	- 3,-
Odvody	412 000,-	405 996,-	- 6 004,-
FKSP	23 000,-	22 921,-	- 79,-
ONIV	743 000,-	749 083,-	+ 6 083,-
Celkem :	2 350 000,-	2 349 997,-	- 3,-

Tab. č. 3: čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu v období 1. 7. - 31. 12. 2000

Do státního rozpočtu byly vráceny 3,- Kč z nedočerpaných OPPP.

V hospodaření dětského domova byla vykázána ztráta ve výši 30 951,80 Kč, která byla způsobena nepokrytím odpisů ze státního rozpočtu v plné výši.

Hodnocení efektivity využívání prostředků přidělených ze státního rozpočtu

Ve mzdové oblasti nebyly čerpány prostředky ze státního rozpočtu efektivně. V dětském domově byla vyplácena odměna za pracovní pohotovost v době, kdy vychovatelky vykonávaly svoji normální pracovní činnost vyplývající z jejich pracovní náplně. Jednalo se o pohotovost o víkendech a svátcích ve výši 100 % průměrného hodinového výdělku, v ostatní dny 50% průměrného hodinového výdělku. Podklady pro výplatu odměny za pracovní pohotovost vyhotovovala ředitelka dětského domova. Tímto došlo k porušení §19 zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech se všemi změnami a doplňky.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

A/ Vyplácení stravného při pracovní cestě

Při namátkové kontrole dokladů „vyúčtování pracovní cesty“ bylo zjištěno, že při pracovních cestách vychovatelek nebylo vypláceno stravné. Zákaz k vyplácení stravného vydala ředitelka dětského domova s tím, že při pracovní cestě si vychovatelky ještě zařizují svoje soukromé věci. Tím došlo k porušení § 8 odstavce 1 zákona č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, ve znění pozdějších předpisů.

B/ Sponzorské dary

a/ přijímané na běžný účet

Dne 2. prosince 1996 si zavedl dětský domov běžný účet pro bezhotovostní převod finančních sponzorských darů. V účetnictví není o tomto účtu vůbec účtováno, rovněž tak o všech přijatých darech. V účtové osnově nebyl ani zaveden účet 914 (rezervní fond), kam měly být dary účtovány. O pohybu peněz na tomto účtu byla vedena evidence pouze v pomocném sešitě. Čerpání z účtu bylo prováděno na základě různých účetních i jiných dokladů.

b/ přijímané v hotovosti

Jsou evidovány od 4. února 1998 v pokladní knize, která není legálně vedena. V účetnictví není o těchto darech rovněž účtováno. Čerpání peněz je doloženo různými doklady (např. paragony, cestovními příkazy, fakturami a dalšími).

c/ věcné sponzorské dary

Je o nich vedena evidence od 9. září 1998 pouze v sešitě, kde je uvedeno následující: jméno (název firmy), adresa dárce, komu byl dar předán a podpis příjemce.

Sponzorské dary shrnutí:

Výše uvedeným hospodařením se sponzorskými dary došlo k hrubému porušení § 7 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví tím, že organizace nevedla účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem. Jak byly v dětském domově vedeny sponzorské dary před výše uvedenými daty není známo.

C/ Personální a mzdová agenda

Personální dokumentace je vedena velmi dobře, pro jednotlivé zaměstnance jsou založeny samostatné desky se všemi potřebnými doklady (o vzdělání, průběh a zápočet praxe, platové zařazení atd.).

Při kontrole zařazení zaměstnanců do platových tříd a stupňů bylo zjištěno, že u jedné vychovatelky došlo k opomenutí provést platový postup mezi 9. a 10. stupněm platové třídy 7. Postup měl být k 1. říjnu 1998. Organizace toto opomenula a zjistila to až v prosinci r. 2000. K tomuto datu byl proveden doplatek. Při kontrole propočtu doplatku bylo zjištěno, že byl proveden chybně a vychovatelce je nutno doplatit částku 1 402,- Kč, z toho činí 840,- Kč za rok 1998 a 562,- Kč za rok 1999.

D/ Vedení účetnictví

Od 1. července 2000 byl dětský domov převeden z rozpočtové na příspěvkovou organizaci. Byly kontrolovány účetní doklady týkající se období 1. července 2000 až 31. prosince 2000. U pokladních dokladů bylo zjištěno, že účetní z nich vyhotovuje jakési sumáře, někdy psané i obyčejnou tužkou, které potom zaúčtuje. V ostatních dokladech jsou finanční částky často přepisovány a škrtnuty. Takto vedené účetnictví je neprůkazné a finanční částky těžko čitelné, čímž došlo k porušení § 7 a § 35 zákona č. 563/ 1991 Sb., o účetnictví.

E/ Inventarizace

Koncem r. 2000 nebyly v dětském domově provedeny žádné inventury, tím došlo k porušení § 29 a § 30 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

F/ Hodnocení podmínek pro výkon inspekce

Ředitelka dětského domova i další pracovníci vytvořili pro výkon inspekce příznivé pracovní podmínky, vycházeli vstřícně požadavkům inspekčního týmu na vyhledávání, zajišťování a kopírování vyžadovaných materiálů. Přestože v průběhu inspekční činnosti byla postupně zjišťována řada negativních skutečností, byli pracovníci dětského domova vstřícní a ochotní.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 14. července 2000, čj. 21 697/2000-21,
- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 11. září 1998, čj. 26 170/98-21,
- Zřizovací listina ze dne 9. června 1994, čj. 14.471/94 - 60,
- Změna zřizovací listiny, Dodatek č. 1 ze dne 14. září 1998, čj. 26 438/98-21,
- Změna zřizovací listiny, Dodatek č. 2 ze dne 19. června 2000, čj. 21 537/2000-21,
- Jmenovací dekret ředitelky dětského domova ze dne 24. července 1995, čj. 19 629/95-60,
- Potvrzení ve funkci ředitelky dětského domova ze dne 18. září 1998, čj. 26 702/98-26,
- Jmenování do funkce statutárního zástupce ředitele ze dne 2. ledna 1996, bez čj.,
- Seznam zaměstnanců ke dni 1. dubnu 2001,
- Koncepce ze dne 13. prosince 2000, bez čj.,

- Koncepce Dětského domova v Ratajích, nedatováno, bez čj.,
- Kronika dětského domova,
- Plán práce na školní rok 2000 - 2001, nedatováno, bez čj.,
- týdenní programy výchovných skupin ve školním roce 2000/2001,
- rozvrh služeb vychovatelů ve školním roce 2000/2001,
- Zápisy z jednání pedagogické rady ve školním roce 2000/2001,
- Zápisy z provozních porad ve školním roce 2000/2001,
- Knihy Průběh služeb ve školním roce 2000/2001,
- Knihy odjezdů a příjezdů ve školním roce 2000/2001,
- Knihy vydávání léků,
- Metodika hodnocení k určení výše kapesného pro jednotlivé věkové skupiny, nedatováno, bez čj.,
- osobní spisy svěřenců,
- charakterové listy svěřenců,
- Vnitřní řád ze dne 1. ledna 2000,
- Organizační řád ze dne 1. září 1998,
- Specifické úkoly denních vychovatelek,
- Povinnosti pomocných vychovatelek,
- výstupy z vyšetření svěřenců v soukromém zařízení Typologická poradna, Pri Bielom kríži 34, 831 02 Bratislava,
- výstupy z vyšetření svěřenců v soukromém zařízení Kineziologická poradna, Zahradní 367, 373 61 Hrdějovice,
- nájemní smlouva na obytný dům v Býchorech uzavřená mezi fyzickou osobou a Dětským domovem Sázava zastoupeným ředitelkou paní Alenou Novákovou ze dne 17. září 1998, bez čj.,
- vyúčtování nákladů za pronajatý dům v Býchorech, nedatováno, bez čj.,
- vnitřní směrnice dětského domova,
- personální a mzdová dokumentace včetně platových výměrů a mzdových listů,
- úprava rozpočtu k 1. listopadu 2000 stanovená Školským úřadem v Kutné Hoře,
- sestava náklady a výnosy k 31. prosinci 2000,
- rozvaha v Kč k 31. prosinci 2000,
- účtová osnova platná od 1. července 2000,
- účetní doklady za období od 1. července do 31. prosince 2000
- nelegální evidence sponzorských darů,
- inspekční zpráva ze dne 5. března 1998 čj. 095 90/98-5060.

ZÁVĚR

V průběhu inspekční činnosti byla sledována reakce vedení dětského domova na nedostatky zjištěné při minulé inspekci v roce 1998 a na akceptování doporučení uvedených v inspekční zprávě. V uplynulém období došlo k pozitivnímu posunu v následujících oblastech:

- výrazně se zlepšily materiální podmínky dětského domova,
- s anamnézou svěřenců jsou vychovatelé většinou seznamováni,
- hodnocení svěřenců je vyváženější, nepřevládá negativní hodnocení.

Opětovně byly zaznamenány následující negativní zjištění:

- nebyl vypracován a plněn funkční systém výchovně-vzdělávací činnosti se zaměřením na rozvoj osobnosti svěřenců,
- chybí návaznost ročního plánu a týdenních plánů,
- příprava svěřenců na samostatný život je nesystematická,
- individuální plány (charakterové listy) pro jednotlivé svěřence nejsou vhodně zpracovány, pro 3. výchovnou skupinu nejsou zpracovány vůbec,
- kontrolní činnost ředitelky není dokladována.

Výchovně-vzdělávací program deklarovaný v ročním plánu (případně dalších dostupných dokumentech) nezahrnuje oblasti nutné k vytvoření rámce pro přípravu svěřenců na budoucí samostatný život. Program uvádí pouze formální teze bez určení prostředků a metod k jejich dosažení. Nejsou stanovena jednoznačná pravidla pro průběh výchovně-vzdělávacích procesů, pro sledování adaptační fáze, pro práci s rodinami svěřenců, pro hodnocení a uplatňování jejich práv a povinností. Výchova a vzdělávání v dětském domově probíhá nahodile a nesystematicky.

Personální struktura má průměrnou úroveň, materiální a psychohygienické podmínky jsou rovněž hodnoceny stupněm průměrný.

V oblasti organizace, forem a metod výchovně vzdělávací činnosti byly zaznamenány závažné nedostatky. Denní režim svěřenců se podřizuje organizaci služeb vychovatelů, nejsou cíleně vytvářeny a rozvíjeny sociální vazby. Aplikované tresty vypovídají o nedostatečné pedagogické erudici vychovatelů.

Velmi dobré výsledky dosahuje dětský domov při zajišťování kulturních a sportovních aktivit, které významným způsobem ovlivňují výchovně-vzdělávací činnost.

V aplikovaném výchovně-vzdělávacím systému absentuje užívání účinných preventivních aktivit včetně přijímání vhodných opatření v oblasti výskytu negativních jevů.

Kvalita výchovně-vzdělávací činnosti je celkově hodnocena jako pouze vyhovující.

Plánování výchovně-vzdělávací činnosti netvoří kontinuální soustavu plánů vytvářející předpoklady pro naplnění výchovných a vzdělávacích cílů dětského domova. Přístup pracovníků k jejich přípravě je formální, činnost dětského domova ve výchovně-vzdělávací oblasti je nekoordinovaná. Oblast plánování vykazuje zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu (nejvýrazněji u 3. výchovné skupiny).

Rovněž v oblasti organizování činnosti dětského domova byly zjištěny výrazné nedostatky. V řadě oblastí činnosti dětského domova nejsou respektovány právní předpisy, povinná

a další dokumentace není vedena řádným způsobem, organizační uspořádání není jasné a přehledné.

V oblasti vedení a motivování pracovníků byla shledána rovnováha pozitivních a negativních zjištění (jasně stanovená kritéria pro přiznávání nadtarifních složek platu, podpora dalšího vzdělávání vychovatelek, nevhodné postupy při vedení pracovníků, nezajištění uvádějího pracovníka při nástupu nové vychovatelky apod.).

V oblasti kontrolních mechanismů není vytvořen účinný a efektivní systém kontroly provozu a činnosti dětského domova.

Oblast řízení je celkově hodnocena jako pouze vyhovující.

Ve mzdové oblasti nebyly čerpány finanční prostředky přidělené ze státního rozpočtu efektivně.

Vedení dětského doma poskytlo příznivé podmínky pro výkon orientační inspekce.

Na základě výše uvedených zjištění je činnost dětského domova hodnocena jako pouze vyhovující.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři a další zaměstnanci ČŠI:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Olga Talášková
Členové týmu	Ing. Jana Strnadová
	PaedDr. Jarmila Tóthová
	Mgr. Jiřina Veselá

V Náchodě dne 19. června 2001

Datum a podpis ředitelky dětského domova stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 21. června 2001

Razítko

Ředitelka školy

Podpis

Alena Nováková

.....

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti dětského domova dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka dětského domova podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacního protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy):	16. července 2001	093 262/01-5060
Zřizovatel:	16. července 2001	093 261/01-5060

Připomínky ředitelky dětského domova

Datum	Čj. jednacního protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány.